

Bütün ülkelerin
proleterleri birlesin!1 Mayıs'da gelenek ve
gelecek bizimledir!Karkerlerin hemu
velatan vekbin!**İŞÇİNİN SESİ**Vol 8. Sayı: 158-159
19 Mayıs 1981**ÇEK - AL****Gericiilik dönemi üzerine Lenin**

Hatice Dağlı-Cemile Çakmak

II. Konferansımız toplandı ve faşist darbe ardından gelen yeni dönemi, bu dönemde partimizin görevlerini saptadı. Konferans bunu yaparken, Marksist-Leninist teori ve dünya işçi hareketinin deneyleri ışığında ülke koşullarını değerlendirdi.

Bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu döneme ilişkin teori, önemli ölçüde Rusya işçi hareketinin deneyimiyle içiçedir. Başka bir deyişle, gericiilik dönemine ilişkin genel mantığı, büyük ölçüde Lenin'in Rusya'nın 1907-1912 yılları için söylediklerinden süzmek gereklidir.

Burada Rusya ile Türkiye'nin koşulları arasındaki farklılığı da vurgulamak gereklidir. Sorun, Lenin'in Rusya için dediklerini aynen alıp Türkiye'ye uygulamak değil, önce genel mantığı süzüp, bunun ışığında Türkiye'yi değerlendirmektir. Örneğin Rusya'daki gerici güçlerle, bugün Türkiye'deki gerici güçler farklıdır. Ama ülkenin gelişmesi önündeki engellerin gericiilik eliyle ve onun çıkarlarına uygun yoldan kaldırılmaya çalışılması her iki ülke için de geçerlidir. Başka bir deyişle, Lenin'in dediklerinin Rusya'nın somutuna özgü yönlerinden çok, genel yönlerinden yararlanmak zorunludur.

Bu yazıda biz bunu yapmaya çalışacağız. Ayrıca gericiilik döneminin ancak bazı yanlarına değinebileceğiz, görevleri ise ikinci bir yazıya bırakacağız. Son olarak, şunu vurgulayalım ki, bu yazıda değinilecek konuların, birçok ülkede Lenin'den sonra yaşanan deneylerin dersleriyle de zenginleştirilmesi gereklidir ve bu ayrı bir araştırma konusudur.

1. Rusya'da sorunlar ve çözüm yolları

Ondokuzuncu yüzyılda Rusya'da kapitalizm hızla geliyordu. Özellikle kırsal alanlarda oldukça köklü ve yaygın olan feodal yapının çözülmesi ise yavaşti. Tarımdaki feodal kalıntılar ve bu temele dayanan Çarlık, ülkenin gelişmesi önünde ana engeldi. Feodal kalıntılar ve otokrazi ile kapitalist üretim güçlerinin gelişmesinin gereksinimleri arasında büyük bir çelişki doğdu.

Bu temelde, Rusya 19. yüzyılın sonlarında hareketlenmeye başladı. 1901'de Rusya'da devrimci durum doğ-

du ve 1905-1907 devrimine yol açtı. Ancak devrim yenildi. 3 Haziran 1907'de bir darbeyle karşı-devrim egemenliğini kurmaya başladı. Lenin, 1908-1910 yıllarını karşı-devrimin egemenlik yılları olarak niteliyor.

Bir ülkede devrimci duruma, devrime temel olan sorunlar aynı zamanda devrime ulaşamamış bir devrimci durumun, ya da yenilgiye uğramış bir devrimin ardından gelecek dönemin niteliğini belirlemede de önemli rol oynar. Sorunlar egemen sınıfın manevra olanakları açısından çok derin değilse, egemen sınıf belli adımlar atarak devrimci durumu eritebilir ya da kısa bir karşı-devrim döneminden sonra sorunları yatıştırabilir. Bu durumda ülke barışçıl bir döneme girer. Sorunlar çok derinse, ülke, egemen sınıf ya da sınıfların bir yandan baskı uygularken, öte yandan bu sorunları gidermeye çalışacakları gericiilik dönemine girer.

Rusya'da sorunlar çok derindi. Bu sorunlar ülkenin gelişmesi önünde duruyordu ve kim olursa olsun bunları gidermek zorundaydı. Devrim zafere ulaşsaydı, bu sorunları emekçilerden yana giderecekti. Karşı-devrim başarılı oldu ve kendi açısından sorunları gidermeye çalıştı. Toprak ağalarının çıkarlarını kollayarak kapitalistleşmelerini sağlamak ve otokraziyi burjuva monarşiye dönüştürmek için çabaladı.

Bu konuda Lenin şöyle diyor:

"Eski Rus köyünün temelleri zor yoluyla, devrimci yoldan parçalanmadan Rusya'da gelişme olamaz. Savaşım — bu savaşıma katılanların çoğu anlamasa da — yalnızca bu şiddetin toprak ağaları monarşisinin köylülere karşı mı, yoksa köylü cumhuriyetinin toprak ağalarına karşı şiddeti mi olacağı konusunda yürüyor. Her iki durumda da, Rusya'da, başka türden değil, bir burjuva tarım devrimi kaçınılmazdır. Ancak birinci durumda bu devrim yavaş ve eziyet verici, ikinci durumda ise kolay, yaygın ve rahat olacaktır" (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.15, s.270).

Lenin, Rusya'da burjuva toprak devrimi kaçınılmazdır diyor, ama devrim ile karşı-devrimin bunu gerçekleştirmeye yollarını ayırdediyor. Burada akla şu soru geliyor: Gericiilik dönemi diyoruz

ama bu ülkenin geleceği anlamını taşıyor. Öyleyse neden gericiilik deniyor?

2. Neden gericiilik dönemi deniyor?

Lenin gericiilik döneminde yalnızca ilerleme olabileceğini söylemekle kalmıyor, hatta bu ilerlemenin devrimci yollardan gerçekleşebileceğini bile belirtiyor:

"Karşı-devrim hükümeti... Stolipin sorunu doğru kavradı: eski toprak sahipliği sistemi parçalanmazsa Rusya ekonomik olarak gelişemez. *Stolipin ve toprak ağaları cesaretle devrimci yolu seçtiler* (abç). Eski düzeni acımasızca parçalarken, köylü yığınlarını tümünden toprak ağalarının ve kulakların insafına bıraktılar" (Lenin, c.13, s.457).

Görüldüğü gibi, Lenin, toprak ağalarının, yani Rusya'nın gelişmesi önünde engel olan feodal kalıntıların sözcülerinin, başka bir deyişle gericiiliğin ta kendisinin devrimci yolu seçtiğinden söz ediyor. Demek ki gericiilik döneminde sorun ilerleme mi, gerileme mi değil, kimin eliyle, kime karşı, nasıl bir ilerleme sorunudur. Ülkenin gelişmesine engel olan gerici güçlerin, bu durumu değiştirmenin faturasını emekçi yığınlara ödeterek sağladıkları bir ilerleme söz konusu olduğu için, bu döneme gericiilik dönemi diyoruz. Gericiilik, kendi yaratığı sorunları, emekçi yığınlara yüklenerek gidermeye çalışıyor.

Peki, giderebilir mi? Bunun teorik olasılığını yadsımak, Marksizm-Leninizmin bilimsel yanışımına temelden ters düşer. Somut koşulları değerlendiren, büyük bir olasılıkla başaramayacaktır demek başka birşeydir, başarma olasılığını tümünden yadsımak başka birşeydir.

Rusya'da Menşevikler, mutlaka otokraziyle burjuvazinin çıkarları çatışacaktır, bu yüzden teorik olarak da Stolipin başarılı olamaz diyorlar. Bu mantıkla, çıkar çatışmasını çabuklaştırmak için, Stolipin döneminde yapılan reformları destekliyorlar.

Oysa Bolşevikler, gericiiliğin başarıya ulaşabileceğini kesinlikle reddetmiyorlar. Lenin, Menşeviklerin dediklerini Marksizmi vulgarlaştırmak olarak

niteliyor (Lenin, c.13, s.142). Ama aynı zamanda Bolşevikler, hükümeti desteklemiyorlar, devrim propagandasını sürdürüyorlar. Bu önümüze bir soru daha çıkarıyor: Gericilik döneminde ilerleme olabildiğine ve bu yoldan ülkenin sorunlarının giderilebilme olasılığı da varolduğuna göre, komünistler bu dönemdeki ilerlemeye neden destek vermiyorlar?

3. İlerleme varsa neden buna destek verilmiyor?

Lenin, daha 1899 yılında şöyle diyor: "...Marksizmin temel fikirleri açısından, toplumsal gelişmenin çıkarları, proletaryanın çıkarlarından daha yüksektedir" (Lenin, c.4, s.236).

Öte yandan, gericilik döneminde ilerleme olduğu halde, Bolşevikler bunu desteklemiyorlar. Neden olduğunu yine Lenin en güzel anlatıyor. Tarımla ilişkin olarak şöyle diyor:

"Stolipin programını alalım. Bu, yeminli bir biçimde toprak ağalarının programıdır. Ama ekonomik anlamda gerici olduğu, yani kapitalizmin gelişmesini dışladığı ya da dışlamak, tarımın burjuva evrimini önlemek istediği söylenebilir mi? Hiç de söylenemez... Onun kapitalist evrim çizgisini izlediğinden, bu evrimi hızlandırdığından ve ileriye ittiğinden, köylülüğün mülksüzleştirilmesini, köy komününün parçalanmasını ve köylü burjuvazisinin oluşmasını çabuklaştırdığından kuşku duylamaz. Hiç kuşkusuz, bu yasa bilimsel-ekonomik anlamda ilerlidir.

"Ama bu, Sosyal Demokratlar (Komünistler—İ.S.) onu 'desteklemelidirler' mi demektir? Değildir. Yalnızca vulgar Marksizm o yoldan mantık yürütebilir. Plehanov ve Menşevikler, eski düzene karşı savaşımında burjuvaziye desteklemeliyiz diye şarkı söylerken, bağırırken, yalvarırken ve duyurular yaparken, ısrarla vulgar Marksizm tohumları ekiyorlar. Hayır. Üretim güçlerinin gelişmesini (toplumsal ilerlemenin bu en yüksek ölçütünü) hızlandırmak için toprak ağası türü burjuva evrimini değil, köylü türü burjuva evrimini desteklemeliyiz. Birincisi, bağımlılık ve serflik (burjuva çizgilerde yeniden biçimlendirilip) olabildiğince saklanması, üretim güçlerinin en az hızlı gelişmesi... demektir. Bu, geniş köylü yığınları ve dolayısıyla proletarya için de, sonsuz ölçüde daha büyük sıkıntı ve çile, sömürü ve baskı demektir. İkinci tür ise, üretim güçlerinin en hızlı gelişmesi ve köylü yığınları için (meta üretimi altında) olabilen en iyi varlık koşulları demektir. Rus burjuva devriminde Sosyal-Demokrasinin (Komünizmin—İ.S.) taktiklerini, oportünistlerin sandığı gibi liberal burjuvaziye destek vermek görevi değil, savaşan köylülüğü destekleme görevi belirliyor" (Lenin, c.13, s.243-244).

Rus Menşevikleri de, gerçekte onların bile sili bir kopyesi olan bizim menşevikler gibi "toplumsal ilerlemeci"ymişler. Toplumsal ilerleme adına Marksizmi vulgarize etmişler ve işin garibi böyle yaparak toplumsal ilerlemenin gerçek çıkarlarını da savunmamışlar. Nasıl olduğuna bakmadan, her türlü toplumsal ilerlemeye destek vererek, aynı zamanda daha yavaş ve yığınlar için daha sıkıntılı yola destek vermişler. Rus Menşevikleri böyle yaparak Marksizmi vulgarize etmişlerse bizim menşevikler tarihten ders almayarak Marksizme düpedüz ihanet ediyorlar.

4. Gericilik döneminde devrim geçerli en iyi çözümdür

Lenin şöyle diyor:

"Varolan siyasal temelde ve varolan güçler dengesinde 'reformlar' yolu, yığınların koşullarını iyileştirmek, ya da özgürlüğü genişletmek değil, yığınların özgürlüksüzlüğünü ve köleliğini bürokratik olarak düzene koymak anlamına gelir. Örneğin, ... Stolipin'in tarım reformları böyledir. Kapitalizme yolu temizlemede ilericiydi ama bu hiçbir Sosyal-Demokratın (Komünistin—İ.S.) desteklemeye kalkışamayacağı türden ilerlemeydi" (Lenin, c.13, s.142).

Bu nedenle Bolşevikler Stolipin reformlarına destek vermediler. Ama, yalnızca bu reformların radikal biçimde yaşama geçirilmesini eleştirmekle kalmalara da karşı çıktılar. Örneğin, Stolipin tarımda toprak ağalarının çıkarına ama radikal olan önlemler alınca, yalnızca buna karşı konuşmakla yetinenler için Lenin şöyle diyor:

"Liberaller ve küçük burjuva demokratları, ... devrimci olmakla suçladıkları hükümetin köy komünlerini yıkması üzerine şimdi büyük bir feryat yükseltiyorlar. Rus devriminde burjuva liberalerin iki arada bir derede konumu hiçbir zaman bu kadar net ortaya çıkmamıştı. Hayır, baylar, eskinin temellerinin yıkılması yüzünden sızlanmak sorunları yamamaz. Devrimin üç yılı uyuşma ve uzlaşma ilüzyonlarını yıkmıştır. Sorun açıktır. Ya cesurca köylü devrimine çağrı... Ya da köy komününe... saldırı karşısında boşuna sızlanma, siyasal ve ideolojik beceriksizlik.

"Seçiminizi yapın... Proletarya seçimini yapmıştır ve Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi şimdi her zamankinden daha kesin olarak, proletaryayla bağlaşıklık içinde köylü ayaklanması belgisinin Stolipin'in Rusya'yı 'yeniden canlandırma' yöntemini başımızdan savmanın tek olanaklı aracı olduğunu yığınlar arasında anlatacak, propaganda edecek, yaya caktır.

"Bu yöntem gerçekleştirilemez demeyeceğiz... ama bunun ancak azınlığın çoğunluk üstünde onyıllarca süren

sonsuz şiddet eylemleriyle ve ilerici köylülüğün yığınsal kıyımıyla uygulanabileceğini söyleyeceğiz. Kendimizi Stolipin'in devrimci projelerini yamamaya ya da onları daha iyileştirmeye, onların etkilerini zayıflatmaya ve bu gibi şeylere adamayacağız. Biz yığınlar arasında... ajitasyonumuzu yoğunlaştırarak tepki göstereceğiz" (Lenin, c.13, s.457-458).

Görüldüğü gibi Bolşevikler, Stolipin'in projelerine destek vermiyorlar ama ondan çok daha iyisini, hızlısını, yararlısını savunuyorlar. Hem Stolipin'in projelerine karşı konuşup, hem de daha iyisini önermeyenlere ise karşı çıkıyorlar. Yine bu konuda Lenin şöyle diyor:

"Kadetler kırsal yaşamımızın 'yılanmış' temellerinin şiddet yoluyla parçalanmasına ağlayıp sızlarken, gerici zirklaklar oluyorlar. Eski Rus kırının temellerini şiddetle, devrimci bir biçimde parçalamadan Rusya'da hiç gelişme olamaz" (Lenin, c.15, s.270).

Yani, hem uygulanan radikal önlemlere karşı çıkmak, hem de onlardan daha gerçekçi öneri yapmamak, gericilikten de gerici bir konuma düşmek oluyor. Ve Kadetler, ne köylü yığınları üzerindeki etkinliklerinden, ne de toprak ağaları ve Çarlıkla uzlaşmaktan vazgeçtikleri için, orta yolculuk yaparken yer yer gericilikten daha gerici bir konuma düşüyorlar.

Oysa Bolşevikler, Stolipin'in reformlarına destek vermezken, ondan daha hızlı ve yığınlar için çok daha yararlı bir toplumsal ilerleme yolunu savunuyorlar. Ve kuşkusuz bunu da sırf devrimci görünmek için değil, önerdikleri yol varolan koşullarda geçerli olduğu için yapıyorlar. Gericilik döneminde taktiklerinin ana çerçevesi değişmediği için böyle yapıyorlar. Öyleyse taktikleri neden değişmiyor ve ne zaman değişir?

5. Komünistlerin taktik çizgisi gericilik döneminde neden değişmiyor?

Bunun en kısa yanıtı şudur: Gericilik döneminde ülkede siyasal koşullar değişiyor ama köklü toplumsal-ekonomik sorunlar duruyor. Zaten, bu sorunlar çok köklü olduğu ve devrim başarılı olmadığı için ülke böyle bir döneme giriyor. Köklü sorunlar bir çırpıda giderilemeyeceğine göre, komünistlerin taktiği de bir çırpıda değişmiyor. O köklü sorunlar durduğu sürece, komünistlere düşen de aynı devrimci çözümü göstermektir.

Lenin, Bolşeviklerin taktik çizgisinin değişmediğini vurgularken, "tarihin ve geniş yığınların nesnel durumunun Rus devrimi önüne koyduğu görevler değişmemiştir" diyor (Lenin, c.13, s.120). "Siyasal gruplaşmaları içinde sınıfların karşılıklı ilişkileri aynı..." diyor (Lenin, c.15, s.349).

Lenin, ana düşmanı yine otokrazi olarak koyuyor. Ancak, zaman geçtikçe Stolipin'in tarım siyasetinin otokraziyi burjuva monarşiye doğru dönüştürdüğünü söylüyor (Lenin, c.15, s.349).

Üçüncü Duma'daki yapıya ilişkin yazısında Lenin, her otokratik ya da yarı-otokratik rejimde olduğu gibi, bizde de gerçekte iki hükümet vardır diyor. Biri resmi, ötekisi resmî olmayan hükümet. Resmi olmayan hükümetteki durumu yansıtmaya açısından Lenin, Üçüncü Duma'daki güçler dengesine bakıyor. Burada iki çoğunluktan söz ediyor. Biri, Kara Yüz — Oktobristler çoğunluğu, ötekisi Oktobristler-Kadetler çoğunluğu diyor. Her iki çoğunluğun da karşı-devrimci olduğunu söylüyor (Lenin, c.13, s.124-127).

Burada önemli bir anlayış yatıyor. Çok küçük bir azınlığa dayalı, yani otokratik rejimlerde, salt baskının değil, çeşitli öbekleşmeler arasında manevranın da zorunlu olduğu fikri Lenin'de vardır. Lenin, baş düşmanı otokrazi olarak koyuyor ama iktidarı blokunu, resmi olmayan hükümeti, ya da başka yerlerde belirttiği gibi "Çar hazretlerinin muhalefeti" olan güçleri gözden kaçırmıyor.

"Hükümet kendini durumun hakimi addediyor. Öyle görünüyor ki liberal burjuvazi de bunu veri sayıyor. Bu koşullarda, anlaşma, en iğrenç ve hain uzlaşmanın damgasını taşımak, daha doğrusu, en açık ton bir demokratik rengi olan tüm liberal konumların teslimini içermek zorundadır" (Lenin, c.13, s.127).

Gericilik döneminde Kadetlerin iktidar blokunda yer almaları, otokrazinin manevra aracı olan karşı-devrimci bloklardan birinde olmaları ve gericilik karşısında tüm liberal konumlarını teslim etmeleri nedeniyle, Lenin, karşı-devrimcilerin aralarındaki çelişkilerden yararlanmayı reddetmiyor ama şöyle diyor: "...Sosyal-Demokrasi (Komünizm—İ.S.) demokratik ve devrimci amaçlar için yalnızca hükümete, Kara Yüzlere ve Oktobristlere değil, Kadetlere karşı da inatçı bir savaşım yürütmelidir" (Lenin, c.13, s.129).

Lenin, devrim sırasında olduğu gibi köylülüğün yine işçi sınıfının bağlaştığı olduğunu söylüyor (Lenin, c.15, s.379).

Yani, öz olarak Lenin birçok yazısında devrimin nesnel görevlerinin durduğunu ve sınıfların karşılıklı yeraltının değişmediğini, dolayısıyla taktik çizginin de değişmediğini belirtiyor. Ancak, bu çizgi, "savaşım yöntemleri ve araçlarında, yeni koşulları dikkate almalıdır" diyor (Lenin, c.15, s.351).

6. Taktik çizgi ne zaman değişir?

Bu sorunun kısa yanıtı şöyledir: Taktik çizgi, gericilik başarılı olduğu, ülkenin o

gün için gelişmesini durduran köklü sorunları giderdiği zaman değişir. Lenin, Rusya için gericiliğin başarılı olma ölçütlerini ve olursa bunun taktikler açısından sonucunu çok güzel anlatıyor:

"Stolipin'in tarım siyasetinin tüm başarısı olanaklı mıdır, olanaklıysa ne anlama gelir? Eğer koşullar Stolipin için olağanüstü elverişli gelişirse, olanaklıdır. Ve bu burjuva Rusya'da, tüm topraklarda, hem toprak ağalarınınkinde, hem de köylülerinde özel mülkiyetin *sonul* (proleter devrimine kadar) pekişmesi anlamında tarım sorununun 'çözümü' demek olur. Bu, Prusya tipinden bir 'çözüm' olur. Bu da Rusya'nın kapitalist gelişmesini kesinlikle garanti eder ama Junker'e uzun yıllar otorite tanıyan, proletarya ve köylülük için, 'tarım sorununun' nesnel olarak *olanaklı* ve yine kapitalist öteki 'çözümünden' bin kat daha çileli bir gelişme olur.

"...Nesnel olarak, Rusya için kapitalist tarımsal gelişmenin *başka bir* yolu olanaklıdır...

"... Stolipin'in siyasetinin başarısı, açlık-tan ölmeyi ve köylerinden kovulmayı reddeden köylü yığınlarının uzun yıllar şiddetle bastırılmasını ve kıyımını içerir. Tarihde böyle bir siyasetin *başarısının* örnekleri vardır. Böyle bir siyasetin Rusya'da başarısı 'olanaksızdır' demek boş ve sersemce demokratik gevezelik olur. Olanaklıdır! Ama bizim işimiz, böyle bir başarının nasıl bir fiyata kazanılabileceğini halkın net olarak görmesini sağlamak ve bir başka, daha kısa ve daha hızlı yoldan, köylü devrimi *yoluyla* kapitalist tarımsal gelişme için tüm gücümüzle savaşmaktır... Devrimin üç yılı bize ve tüm halka, yalnızca bunun için savaşmak gerektiğini değil, nasıl savaşmak gerektiğini de öğretti. Menşeviklerin, Kadetleri destekleme siyasetine hiçbir 'yaklaşım yöntemi', devrimin bu derslerini işçilerin bilincinden silemez.

"Yığınların savaşımına rağmen, Stolipin'in siyaseti Prusya yolunun başarısı için yeterince uzun süre dayanabilirse ne olur? O zaman Rusya'da tarım sistemi tamamen burjuva olacaktır, ..., tarım kapitalistleşecektir ve tarımsal sorununun kapitalizm altında hiçbir 'çözümü' artık olanaklı olmayacaktır. O zaman kendilerine karşı dürüst olan Marksistler, düpedüz ve açıkça, tüm 'tarım programlarını' hepten hurdalar arasına atacaklar ve yığınlara şöyle diyecekler: 'İşçiler Rusya'ya Junker değil de Amerikan kapitalizmini verebilmek için ellerinden geleni yapmışlardır. Şimdi işçiler sizi proletaryanın toplumsal devrimine katılmaya çağırıyorlar, çünkü tarım sorunu bir kez Stolipin ruhuyla 'çözüldükten' sonra, köylü yığınlarının ekonomik yaşam koşullarında ciddi bir değişiklik yapabilecek *başka bir devrim olamaz*' " (Lenin, c.15, s.42-45).

Gericilik başarıya ulaşırsa komünistlerin taktiğinin değişeceğini Lenin yine şöyle vurguluyor: "Stolipin'in tarım siyaseti, çok uzun bir süre korunursa, kırdaki tüm toprak ilişkilerini temelli ve katıksız burjuva çizgide yeniden inşa ederse, bizi burjuva toplumunda herhangi bir tarım programı fikrinden vazgeçmeye zorlayabilir" (Lenin, c.15, s.270).

Görüyoruz ki, *bir kez* Lenin, gericiliğin başarısı olanaklıdır ama sorun bunun ne pahasına gerçekleşebileceğini göstermektedir diyor. *İkincisi*, bir başka daha kısa daha iyi yol da nesnel olarak olanaklı olduğu için yığınları o yolda savaşa çağırıyor. *Üçüncüsü*, yine de Stolipin'in yolu başarılı olursa, yani Rusya açısından tarımın kapitalist gelişmesi genelinde tamamlandığı zaman, taktik çizginin değişeceğini, tarım programı diye birşeyin kalmayacağını söylüyor.

Lenin gericiliğin başarısının olanaklı olduğunu açıkça söylüyor. Ama, gericiliğin yolunun engelbeli olduğu da Lenin'in tüm söylediklerinden çıkıyor. Bu güçlükleri değerlendirerek Lenin, gericilik başarılı olamayacaktır diyor.

7. Gericiliğin 'başarısı' ve 'başansızlığı'

3 Haziran darbesinin hemen birkaç ay ardından Lenin, "seçim sonuçları yalnızca bizim, *Rusya'nın varolan bunalımından barışçıl bir yoldan çıkamayacağına* ilişkin kesin inancımızı doğruladı" diyor (Lenin, c.13, s.127).

Yine aynı sıralarda Lenin şöyle diyor: "Sosyal-Demokrasi (Komünizm—İ.S.), demokratik savaşım kaçınılmaz olarak yeni bir güçle patladığı zaman, Kadet Partisi denen liberal kariyeristler çetesinin yine demokratik safları bölmemesini ve arada uyumsuzluk yaymamasını sağlayacaktır" (Lenin, c.13, s.122).

Lenin, önceki bölümlerde gördüğümüz gibi, bir yandan gericiliğin başarısı olanaklıdır diyor, öte yandan da, yukarıdaki gibi, Rusya'nın varolan bunalımından devrimle çıkacağına *kesin inançtan*, demokratik savaşımın *kaçınılmaz olarak* yeniden patlamasından söz ediyor. Başka bir deyişle, gericiliğin başarısının olanaklı olduğunu kabul ediyor ama çeşitli nedenlerden başarılı olamayacağını düşünüyor.

Bu nedenlerin en başında, ülkede devrimle çözülebilir sorunların varlığını sürdürmesi gelmektedir. Gericilik bu sorunları kendi açısından çözmeye çalışırken, komünistler de aynı sorunların devrimci çözüm için savaşım yürüteceklerdir. Bu durumda, komünistler üstlerine düşeni yaparlarsa, devrimci savaşımın yeniden patlaması kaçınılmaz olur.

Lenin, çeşitli yazılarında Rusya'nın o günkü koşullarına ilişkin birçok neden daha sıralıyor. Ama bizim burada

vurgulamak istediğimiz belli bir genel mantuksal yaklaşım vardır: Gericiliğin "başarısızlığı", varolan köklü sorunlar temelinde devrimci savaşımları yeniden ve daha güçlü patlatacağı gibi, "başarısı"na giden yol da devrimci savaşımın patlama olasılığını içinde taşır.

Gericilik dönemi, ülkede yapısal, köklü sorunlar varsa yaşanan bir dönemdir. *Bir kez*, bu sorunların giderilmesi bir çırpıda olamaz. *İkincisi*, bu dönemde küçük bir azınlık yığınların çıkarlarına ters bir yönde köklü sorunları gidermeye çalışıyor. Bu azınlık en radikal biçimde sorunların üzerine gitse bile, sorunların gericilik eliyle giderilmesi tarihin akışına ters, doğası gereği uzun bir yoldur. Bunlarla bağlı olarak *üçüncüsü*, gericiliğin uygulayacağı "çözümler" in kendisi, belki sorunların daha tam bilincine varmamış geniş yığınlar için ve hem de uzun süre başlıbaşına sorundur, bazı sorunları giderirken yeni sorunlar yaratır ve bundan önce savaşımında geri kalmış yığınları bile uyandırıcı etki yapar.

Bu uyanışı yakalamak savaşımı yükseltmede can alıcı önem taşıdığı için Lenin bu dönemde "nabız yoklayıcı ajitasyon", "kamuyu yoklaması biçiminde ajitasyon" diye vurguluyor. Biz bu yazıda görevlere girmediğimiz için buna şimdi değinmeyeceğiz. Yukarıda söylenenlere dönersek, bu konuda Lenin şöyle diyor:

"Stolipin kırdaki eski düzeni ne yaparak yeniden biçimlendirmek istiyor? Köylülerin tam yıkımını hızlandırmak, topraklı mülkleri korumak, önemsiz bir avuç zengin köylünün çiftlik kurmalarına ve köy komününün olabildiğince çok toprağına el koymalarına yardım etmek istiyor. Hükümet köylü yığınlarının buna karşı olduğunu anladı ve zengin köylüler arasında bağlaşıklar bulmaya çalışıyor.

"Bir kere Stolipin'in kendisi, hükümetin önerdiği 'reformu' yaşama geçirmek için 'yirmi yıl asayiş' gerektiğini söylemişti. 'Asayiş' ile, köylülerin boyun eğmesini, şiddete karşı hiçbir savaşım olmamasını kastediyor. Oysa, kırsal şeflerin ve öteki yetkililerin uyguladığı şiddet, adım başı şiddet, *onlarca milyona* karşı şiddet olmadan — bu milyonların en küçük bir bağımsızlık belirtisini bastırmadan Stolipin 'reformu' yaşama geçirilemez. Stolipin, bırakalım yirmi yılı, üç yıl bile 'asayiş' getiremedi, ve de getiremeyecektir..." (Lenin, c.16, s.360).

Onlarca milyon köylüye, yirmi yıl boyunca uygulanacak şiddetle yaşama geçirilecek "reform", gericilik eliyle sorunları giderecekmiş! İşte sorunlar ne denli derinse, gericiliğin "başarı" yolu da, bu örnekte yansıdığı gibi, o denli açmazlıdır.

Öte yandan gericilik bazı sorunları "başarıyla" giderirken yeni sorunlar

alevlendirir: "Şimdi ve önümüzdeki yıllarda Stolipin'in 'başarısı' köylülük içinde savaşımı söndürmekten çok, *zorunlu olarak* alevlendirecektir, çünkü 'amaç', yani arı bir burjuva köylü ekonomisinin sonul ve tam güçlendirilmesi, ancak uzun, çok uzun bir yoldan elde edilebilir. Stolipin'in hemen önümüzdeki yıllardaki 'başarısı'nın olsa olsa en iyi sonucu, bilinçli karşı-devrimci bir Oktobrist köylü tabakası doğurmak olacaktır, ama tam da durumu iyi azınlığın siyasal olarak bilinçli ve birleşik bir güce dönüştürmesidir ki, böyle bir azınlığa karşı demokratik yığınların siyasal bilincinin ve birliğinin gelişmesine kaçınılmaz olarak büyük bir ivme kazandırır" (Lenin, c.15, s.271).

Böylece gericilik, kaş yapayım derken ve "başarıyla" bunu yaparken, göz çıkartabilir. Bu nedenle Lenin, Stolipin'in tarım siyasetinin, eğer koşullar *olağanüstü elverişli* gelişirse olanaklı olduğunu söylüyor (Lenin, c.15, s.42).

8. Sonuç

Başta da belirttiğimiz gibi, sorun Lenin'in dediklerini, ya da bir ülkenin deneylerini olduğu gibi aktarmak değil, bunlardan genel mantığı sürebilmektir. Bu açıdan bazı sonuçları Türkiye'yle karşılaştırmalı olarak özetleyebiliriz.

Rusya derin sorunlarla karşı karşıyaydı. Barışçıl reformist gelişme olanaksızdı. Ya devrim, ya karşı-devrim bu sorunları gidermek durumundaydı. Devrim ve karşı-devrimin yolları apayrıydı. İkisi de şiddete başvuracaktı çünkü ülkede sorunlar şiddet olmadan çözülemezdi, ama onları kökünden ayıran kimin kime karşı şiddet uygulayacağıydı. Karşı-devrim üstün geldi.

Rusya'daki sorunların somut olarak neler, karşı-devrimci güçlerin kimler olduğunu bir yana bırakırsak, bu anlayış tümüyle Türkiye için de geçerlidir. Konferans kararlarında belirtildiği gibi, Türkiye'de de şiddetin ebelik edeceği bir dönem nesnel zorunluluktan ama sorun bunun kimin kime karşı şiddeti olacağıydı.

Rusya'da liberaller, hem Stolipin'in reformlarını yaşama geçirirken uyguladığı polis yöntemlerine karşı sızlanıyorlar, hem de devrime karşı çıkıyorlar. Böylece zaman zaman gericilikten daha gerici bir konuma düşüyorlar. Bolşevikler ise, devrimi savunuyorlar.

Bugün Türkiye'de de yalnızca baskı ve işkence karşısında sızlanmak, ama devrime yanaşmamak yeterli değildir. Komünistler faşist cuntanın baskı ve terörüne karşı çıkarken, halk devrimi yolunu, ülke için en yararlı yolu gösteriyorlar.

Rusya'da gericilik döneminde, bilimsel-ekonomik anlamda ilerleme olduğu, üstelik gericiliğin sorunları giderebilmesi olanaklı olduğu halde Bolşevikler, bu

tür bir ilerlemeye destek vermediler. Daha hızlı, yığınlar için daha yararlı ve nesnel olarak olanaklı olan demokratik devrimin propagandasını sürdürdüler. Menşevikler ise toprak ağaları ve Çarlığa karşı burjuvaziye desteklemek gerekir diye, toplumsal ilerleme adına, yapılan burjuva özlü reformlara destek verdiler.

Aynı genel yaklaşım Türkiye'de de komünistler devrim propagandasını yoğun sürdürürlerken, menşevikler, anti-komünizmin tüm yükünü tek tek generallere yükleyip, Atatürkçülüğe sarılıp, akıllarınca cuntayı ilerletmeye çalışıyorlar. "Toplumsal ilerlemecilik" yapıyorlar. Ayırım gözetmeden her tür ilerlemeye destek vererek, onlar da Rus Menşevikleri gibi, toplumsal ilerlemenin gerçek çıkarlarına ihanet etmiş oluyorlar.

Rusya'da gericilik döneminde Bolşeviklerin taktik çizgisi değişmiyor, çünkü sorunlar ve sınıfların karşılıklı yerahımı değişmiyor. İşçi sınıfına ve küçük burjuvaziye, özellikle köylülüğe karşı Kadetler gericilik döneminde de ana düşman otokrasinin iktidar bloku içinde yer alıyorlar.

Konferans kararlarımızda belirtildiği gibi partimizin de aynı genel nedenlerden taktik çizgisi değişmiyor. Sınıfların bugünkü karşılıklı yerahımı içinde tekel dışı burjuvazi, işçi sınıfı ve küçük burjuva yığınları, özellikle de Kürt halkına karşı faşizmin iktidar bloku içinde yer alıyor.

Rusya'da, Lenin, gericiliğin başarı ve başarısızlık olasılığını tartışırken, başarı olanağını kabul ediyor ama inancı ve değerlendirmesi başarısız olacağı yönündedir. Bunun nedenleri arasında çok önemli bir yaklaşımdır. Gericilik başarısız devrimci savaşım yeniden patlak vereceği gibi, başarıya giden yoldaysa da devrimci savaşımın yine patlak verme olasılığı vardır. Gericilik, uzun sürede, geniş bir çoğunluk üzerinde baskı ve bazı sorunları çözerken yenilerini yaratarak "başarıya" ilerleyebilir.

Bunun gibi, Türkiye'de de faşist cunta geniş kesimlerden hep almak ve uzun süre yalnızca almak durumundadır. Cunta büyük mülkiyeti güçlendirme çabasıyla küçük burjuvaziye karşı öyle bir yoksullaştırma kampanyası yürütmektedir ki, "başarıya" giden yolu isyan tohumlarıyla döşenmektedir.

Ülkede sorunlar ne denli derinse, gericiliğin başarısızlığı o denli daha fazla olanaklı ve "başarıya" giden yolu da o denli açmazlıdır. Rusya ve Türkiye arasındaki somut tüm farklılıklara karşın, bu ortak bir noktadır. Bu nedenle partimiz, Rusya'nın yalnızca gericilik döneminden değil, tüm devrim deneyiminden çıkardığı dersleri, ülkemiz gerçekleriyle birleştiriyor ve Türkiye'nin tarihsel yazgısı devrimdir diyor.